

Laboratorium 4 – Zmienne środowiskowe, argumenty linii komend, przetwarzanie plików

Cele dydaktyczne

1. Zapoznanie ze zmiennymi środowiskowymi i czytaniem parametrów z linii komend w języku Python.
2. Zapoznanie z uruchomieniem procesów i komunikacji z nimi.
3. Zapoznanie z przetwarzaniem danych w formatach CSV oraz JSON.
4. Zapoznanie z operacjami na systemie plików.

Wprowadzenie

Zmienne środowiskowe

Istnieją różne sposoby na sterowanie wykonaniem programów komputerowych. Zmienne środowiskowe są zmiennymi, których wartości są ustawiane poza programem, najczęściej przez funkcjonalności wbudowane w system operacyjny albo oprogramowanie zarządzające wykonywaniem usług. Zmienne środowiskowe składają się z par nazwa-wartość. Mogą przechowywać np. konfigurację aplikacji, co jest dobrą praktyką [w tworzeniu aplikacji uruchamianych jako usługi](#)•

Innym sposobem sterowania przebiegiem wykonania programu jest wykorzystanie argumentów linii komend. W języku Python dostępne są one na liście [sys.argv](#). Pierwszy argument odpowiada nazwie skryptu, a kolejne reprezentują przekazane parametry. W kolejnych laboratoriach wykorzystane zostaną narzędzia wspierające tworzenie zaawansowanych CLI (ang. command-line interface).

Zadania

1. Napisz skrypt, który wyświetli na wyjście standardowe listę wszystkich [zmiennych środowiskowych](#).
  - a. Niech skrypt umożliwi uruchomienie go z [dowolną liczbą parametrów linii komend](#). W takim przypadku, należy przefiltrować zmienne do wyświetlenia na wyjściu standardowym. Warunkiem wyświetlania zmiennej i jej wartości jest istnienie parametru, którego wartość zawiera się w nazwie zmiennej.
  - b. Zmienne powinny być wyświetlone w porządku alfabetycznym.
2. Napisz skrypt, który operuje na zmiennej środowiskowej PATH. Zmienna ta wykorzystywana jest w różnych systemach operacyjnych, m.in. Windows, Linux, Mac OS X. Zmienna ta zawiera katalogi, w których znajdują się pliki wykonywalne, które mogą być uruchamiane bez wpisywania pełnej ścieżki do pliku. Skrypt powinien umożliwić, z wykorzystaniem samodzielnie ustalonych parametrów linii komend, na realizację poniższych funkcjonalności :
  - a. Wypisanie na wyjście standardowe wszystkich katalogów znajdujących się w zmiennej środowiskowej PATH, każdy w osobnej linii.
  - b. Wypisanie na wyjście standardowe każdego katalogu znajdującego się w zmiennej środowiskowej PATH wraz z listą wszystkich plików wykonywalnych [znajdujących się w tym katalogu](#).
3. Napisz własną, uproszczoną wersję uniksowego programu `tail`, który będzie wypisywał na wyjście standardowe ostatnie linie zadanego pliku lub danych przekazanych mu na wejście standardowe. Program powinien:
  - a. móc być wywołany z argumentem `--lines=n`, gdzie `n` jest liczbą naturalną określającą liczbę linii do wypisania.
    - i. w przypadku wywołania programu bez tego parametru, program powinien wypisać 10 ostatnich linii.
    - ii. w przypadku, gdy plik ma mniej linii, należy wypisać całą zawartość pliku.
  - b. móc być wywołany:
    - i. przekazując mu danych na wejście standardowe, np.

`cat plik.txt | python tail.py`
    - ii. z argumentem określającym ścieżkę pliku, który ma być wypisany np.

`python tail.py plik.txt`
    - iii. w przypadku wywołania łączącego te dwa sposoby, np.

```
cat plik.py | python tail.py plik.txt
```

program powinien zignorować dane z wejścia standardowego i wyświetlić dane z pliku.

- c. **Wersja rozszerzona (na max. pkt.):** program może dodatkowo przyjąć parametr `--follow`, którego dodanie sprawia, że po wypisaniu zawartości pliku nie kończy działania, lecz czeka na dodanie wierszy do pliku przez inne procesy, a następnie je wyświetla.
4. Napisz program w ulubionym języku programowania (dowolnym np. C, C++, Rust, Go, Java, Python, PHP, ...) innym niż Python, który:
  - a. czyta z wejścia standardowego ścieżkę do pliku tekstowego
  - b. analizuje plik tekstowy pod kątem statystycznym, a następnie dla oblicza następujące informacje:
    - i. ścieżka do pliku,
    - ii. całkowita liczba znaków,
    - iii. całkowita liczba słów,
    - iv. liczba wierszy,
    - v. znak występujący najczęściej,
    - vi. słowo występujące najczęściej.
  - c. wynik obliczeń wypisywany jest na wyjście standardowe powinien w formacie `*.tsv`, `*.csv`, lub `*.json`
  - d. Następnie, napisz skrypt w języku Python, który:
    - i. przyjmuje jako argument linii komend ścieżkę do katalogu w systemie plików,
    - ii. z wykorzystaniem modułu [subprocess](#) uruchamia napisany powyżej program do obliczeń, przesyłając na wejście standardowe ścieżki do kolejnych plików,
    - iii. przetwarza dane wyjściowe kolejnych wywołań programu, zapisując wynik jako listę słowników,
    - iv. wypisuje na wyjście standardowe w dowolnym formacie:
      1. liczbę przeczytanych plików, sumaryczną liczbę znaków, sumaryczną liczbę słów, sumaryczną liczbę wierszy, znak występujący najczęściej, słowo występujące najczęściej.
5. Z wykorzystaniem programów i poleceń wybranego systemu operacyjnego (np. `zip`, `tar`, `mv`, `cp`, itd.) oraz modułu [subprocess](#) skonstruuj przedstawione poniżej skrypty. Zadbaj o to, by wspólne funkcjonalności dla obu skryptów zostały wyodrębnione do niezależnego modułu.

- a. skrypt `backup.py` do tworzenia kopii zapasowych, który:
- i. przyjmuje jako argument linii komend ścieżkę do katalogu w systemie plików,
  - ii. tworzy archiwum `*.zip` lub `*.tar.gz` zawierające wszystkie pliki z folderu przekazanego jako argument.
    1. niech nazwa pliku ma postać `{timestamp}-{dirname}.{ext}`, gdzie:
      - a. timestamp - znacznik czasu zawierający kolejno kolejno rok, miesiąc, dzień, godzinę, minutę, sekundę utworzenia pliku,
      - b. dirname oznacza nazwę katalogu,
      - c. ext oznacza rozszerzenie pliku z archiwum.
  - iii. przenosi plik do katalogu o nazwie `.backups` w folderze użytkownika. Jeśli ten folder nie istnieje, program go tworzy.
  - iv. program pozwala na modyfikację lokalizacji katalogu `.backups` poprzez zmienną środowiskową `BACKUPS_DIR`. Przykładowo, wywołanie programu

```
BACKUPS_DIR=/home/user/alt_backups python backup.py data
```

spowoduje wykonanie kopii zapasowej plików z katalogu `data` oraz zapisanie jej w katalogu `/home/user/alt_backups`.

- v. dodatkowo, w katalogu `BACKUPS_DIR` skrypt powinien utworzyć plik zawierający historię wykonanych kopii zapasowych.
  1. Plik powinien mieć format `*.csv` lub `*.json`.
  2. W pliku powinien zostać zapisany rekord w wybranym formacie zawierający:
    - a. datę wykonania kopii zapasowej,
    - b. pełną lokalizację skopiowanego katalogu
    - c. nazwę pliku z kopią zapasową.
  3. W przypadku, gdy plik już istnieje, należy zmodyfikować plik, dopisując rekord do pliku.
- b. skrypt `restore.py` do przywrócenia katalogu z kopii zapasowej;
  - i. skrypt powinien przyjmować jako argument linii komend ścieżkę do katalogu w systemie plików,
    1. jeżeli ścieżka nie zostanie jawnie podana, należy przyjąć za ścieżkę katalog `.backups` w [obecnym katalogu roboczym](#).

- ii. program pozwala na modyfikację lokalizacji katalogu .backups poprzez zmienną środowiskową BACKUPS_DIR.
- iii. po uruchomieniu, skrypt powinien przeanalizować plik z historią wykonanych kopii zapasowych i wyświetlić użytkownikowi ich ponumerowaną listę w kolejności od najmłodszego do najstarszego.
- iv. użytkownik powinien wskazać wybraną kopię zapasową do przywrócenia, podając jej numer na wejście standardowe.
- v. po wybraniu kopii, skrypt powinien usunąć zawartość katalogu, a następnie rozpakować archiwum zawierające wybraną kopię zapasową do podanej ścieżki.